

REZOLUCJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO (UE) 2023/1941**z dnia 10 maja 2023 r.****zawierająca uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) za rok budżetowy 2021**

PARLAMENT EUROPEJSKI,

- uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej za rok budżetowy 2021,
 - uwzględniając art. 100 Regulaminu i załącznik V do Regulaminu,
 - uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej (A9-0142/2023),
- A. mając na uwadze, że zgodnie z zestawieniem dochodów i wydatków ⁽¹⁾ ostateczny budżet Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej („Agencja”) na rok budżetowy 2021 wyniósł 535 245 042 EUR, co stanowi wzrost o 46,87 % w porównaniu z 2020 r.; mając na uwadze, że budżet Agencji pochodzi głównie z budżetu Unii;
- B. mając na uwadze, że wszystkie organy, urzędy i agencje Unii powinny działać w przejrzysty sposób i w pełni odpowiadać przed obywatelami Unii za powierzone im fundusze;
- C. mając na uwadze, że w swoim sprawozdaniu dotyczącym rocznego sprawozdania finansowego Agencji za rok budżetowy 2021 („sprawozdanie Trybunału”) Trybunał Obrachunkowy („Trybunał”) stwierdza, iż uzyskał wystarczającą pewność, że roczne sprawozdanie finansowe Agencji jest wiarygodne oraz że operacje leżące u jego podstaw są legalne i prawidłowe;
- D. mając na uwadze, że od grudnia 2019 r. Agencja wykonuje nowy mandat, który w znaczący sposób zwiększa liczbę misji i personelu, co wymaga odpowiedniego budżetu;
- E. mając na uwadze, że w związku z rozszerzonym mandatem wynikającym z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 ⁽²⁾ w 2021 r. budżet Agencji znacznie zwiększono, a poziom wykonania planu zatrudnienia był znacznie wyższy;
- F. mając na uwadze, że w sprawozdaniu specjalnym nr 08/2021 pt. „Wsparcie Frontexu na rzecz zarządzania granicami zewnętrznymi” Trybunał wskazał szereg niedociągnięć związanych z podstawową działalnością Agencji, a mianowicie z monitorowaniem sytuacji, analizą ryzyka, oceną narażenia, wspólnymi operacjami i szybkimi interwencjami na granicy, operacjami powrotowymi, działalnością szkoleniową Agencji oraz brakiem oceny potrzeb i skutków w okresie poprzedzającym gwałtowny wzrost jej wydatków;

Zarządzanie budżetem i finansami

1. z zadowoleniem odnotowuje, że Trybunał stwierdził, iż dochody i płatności leżące u podstaw sprawozdania finansowego Agencji za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2021 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach;
2. stwierdza, że wysiłki związane z monitorowaniem budżetu w ciągu roku budżetowego 2021 doprowadziły do osiągnięcia wskaźnika wykonania budżetu w wysokości 94,70 %, co oznacza spadek o 4,27 % w porównaniu z rokiem 2020; wzywa Agencję do zwracania większej uwagi na tę kwestię, aby uniknąć niższych poziomów zobowiązań i osiągnąć poziom zbliżony do celu wynoszącego 100 %;

⁽¹⁾ Dz.U. C 141 z 29.3.2022, s. 112.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylenia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624 (Dz.U. L 295 z 14.11.2019, s. 1).

3. ubolewa, że pomimo wprowadzenia przez jednostkę finansową Agencji pewnych mechanizmów służących poprawie wykonania budżetu w 2021 r. wskaźnik wykonania w odniesieniu do środków na płatności wyniósł jedynie 50,42 %, co oznacza spadek o 4,90 % w porównaniu z 2020 r.; odnotowuje wyjaśnienie Agencji dotyczące tego spadku, a mianowicie że wynika on z tego, iż płatności z tytułu operacji w terenie są dokonywane w dużej mierze w roku N+1, a znaczny wzrost zakresu operacji w terenie nieuchronnie doprowadził do spadku wskaźnika wykonania środków na płatności w 2021 r.;
4. odnotowuje drugą zmianę budżetu Agencji w 2021 r. w związku ze zwrotem do budżetu Unii kwoty 14,5 mln EUR; uważa, że przedstawione przez Agencję uzasadnienie powodów przyjęcia tej zmiany jest niewystarczające; wzywa Agencję do przedstawiania w przyszłych sprawozdaniach dla organu udzielającego absolutorium bardziej szczegółowego uzasadnienia powodów przyjęcia zmian budżetu polegających na zwrocie pieniędzy do budżetu Unii;
5. wyraża zaniepokojenie faktem, że środki przeniesione (środki C8) z 2020 r. na 2021 r. wyniosły 159 400 000 EUR, podczas gdy środki przeniesione z 2021 r. na 2022 r. wyniosły 237 000 000 EUR; uważa, że poziom ten jest szczególnie wysoki; ubolewa, że wskaźnik płatności środków C8 w 2021 r. wyniósł jedynie 87 %, czyli był niższy niż w poprzednich latach (2019 i 2020); odnotowuje jednak uwagę Agencji, że na wskaźnik ten wpłynęła pandemia; zauważa, że dotacje stanowią około 60 % całkowitego budżetu operacyjnego Agencji i że według Agencji większość z nich jest związana z działaniami, które zazwyczaj mają wydłużony horyzont czasowy; odnotowuje ponadto uwagę Agencji, że znaczne kwoty przeniesień są uzasadnione, ponieważ większość z nich jest związana z cyklem działań, których data końcowa przypada na grudzień, co sprawia, że przeniesienie jest nieuniknione; ze zrozumieniem odnosi się do uwagi Agencji, że ryzyko anulowania środków przeniesionych jest ograniczone przez fakt, iż w przypadku wszystkich tych przeniesień muszą istnieć zobowiązania prawne dające pewien poziom pewności, że kwoty zostaną wypłacone; przypomina i podziela jednak stanowisko Trybunału, zgodnie z którym w niektórych przypadkach można zapobiec nadmiernym poziomom przeniesień dzięki usprawnieniu planowania budżetu i cykli wykonywania budżetu; wzywa Agencję do kontynuacji starań w tym kierunku, w tym przez dążenie do bardziej precyzyjnych oszacowań kosztów i prognoz budżetowych, oraz do informowania organu udzielającego absolutorium o poczynionych postępach;
6. wyraża zaniepokojenie uwagą Trybunału, oznaczoną jako „objaśnienie uzupełniające”, dotyczącą przeniesienia na 2021 r. zobowiązania budżetowego z grudnia 2020 r. bez poparcia go zobowiązaniem prawnym przed końcem 2020 r.; zauważa, że płatności związane z tą kwestią wyniosły w 2021 r. 18 375 458 EUR; zauważa ponadto, że Agencja zaradziła tej niezgodności przez podjęcie późniejszych zobowiązań prawnych w całym 2021 r.;
7. z zaniepokojeniem odnotowuje drugą uwagę Trybunału, oznaczoną jako „objaśnienie uzupełniające”, dotyczącą nieprawidłowego obliczania wkładów państw trzecich nienależących do strefy Schengen oraz równoważącego wkładu Unii; zauważa, że wkład Unii zawyżono o kwotę w wysokości 2,6 mln EUR, a sumę wkładów państw trzecich – zaniżono o taką samą kwotę; zauważa ponadto, że sprawozdanie z finansowych wyników działalności za 2021 r. nie miało wpływu na przychody operacyjne; podtrzymuje jednak swoją uwagę, że wskazuje to na potrzebę uzyskania od Komisji dodatkowych wytycznych dla organów Unii na temat prawidłowego sposobu obliczania wkładów państw niebędących członkami UE; wzywa Komisję do wydania bez dalszej zwłoki dodatkowych wytycznych;
8. z zaniepokojeniem odnotowuje trzecią uwagę Trybunału, oznaczoną jako „objaśnienie uzupełniające”, dotyczącą oświadczenia księgowego Agencji w sprawie braku informacji niezbędnych do zatwierdzenia nowego systemu ustanowionego przez urzędnika zatwierdzającego i wykorzystywanego do dostarczania informacji księgowych, które ukażą aktywa i zobowiązania Agencji oraz wykonanie budżetu; zauważa, że ten sam system jest stosowany przez Komisję i został zatwierdzony przez księgowego Komisji; wzywa Agencję do przedstawienia organowi udzielającemu absolutorium wyjaśnień w tej kwestii;

9. podkreśla, jak ważna jest silna, skuteczna i prawidłowo funkcjonująca Europejska Agencja, która może wspierać państwa członkowskie w zarządzaniu wspólnymi zewnętrznymi granicami Unii i zapewniać zintegrowane zarządzanie granicami tak, by odbywało się to w sposób efektywny i przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych oraz przy zwiększeniu skuteczności unijnej polityki powrotowej; zwraca uwagę na wspólną odpowiedzialność Agencji i państw członkowskich za wypełnianie zobowiązań w zakresie praw podstawowych; podkreśla, że skuteczne i sprawiedliwe zarządzanie granicami zewnętrznymi ma kluczowe znaczenie dla ochrony strefy Schengen, która jest przestrzenią wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości; podkreśla, że ścisła współpraca i umowy z państwami trzecimi dotyczące aspektów takich jak umowy o readmisji, pomoc techniczna, szkolenia, działania w zakresie powrotów oraz pomoc rozwojowa odgrywają istotną rolę w zapewnieniu efektywnego zarządzania granicami UE ^(?); wzywa Agencję i państwa członkowskie, aby dalej rozwijały struktury współpracy oraz wymiany informacji i najlepszych praktyk;
10. odnotowuje działania Agencji służące ograniczeniu wysokiego ryzyka utraty ewentualnego niewykorzystanego budżetu, polegające na tym, że państwa członkowskie przysyłają co miesiąc tabele monitorowania zawierające aktualne rzeczywiste poniesione koszty; wzywa Służbę Audytu Wewnętrznego (IAS) do przeprowadzenia oceny stosowanego przez Agencję mechanizmu monitorowania kosztów i prognozowania potrzeb w ramach przepisów dotyczących dotacji, a także oceny wpływu modernizacji systemów aplikacji Frontexu dotyczącej powrotów (FAR) i aplikacji zintegrowanego zarządzania powrotami (IRMA) na zarządzanie finansami w odniesieniu do operacji powrotowych Agencji;

Wydajność

11. zauważa, że w 2021 r. Agencja wdrożyła nową strukturę organizacyjną, co jest dużym przedsięwzięciem służącym skutecznemu wypełnianiu jej rozszerzonego mandatu; dostrzega wpływ i zmiany, które pociągnęła za sobą restrukturyzacja Agencji; w tym kontekście pochwała strategię Agencji ukierunkowaną na przyrost wydajności dzięki cyfryzacji, automatyzacji lub uproszczeniu zasad i procedur stosowanych w niektórych obszarach;
12. zauważa, że w 2021 r. w celu dokonania oceny efektywności swoich działań Agencja wykorzystwała pewne środki jako kluczowe wskaźniki efektywności przyjęte przez zarząd Agencji i przewidziane w jednolitym dokumencie programowym na lata 2021–2023; zauważa z uznaniem, że poziom postrzeganej jakości produktów i usług dostarczanych przez Agencję poprawił się, ponieważ w 2021 r. osiągnął 94,34 % ocen od średnich i wysokich do bardzo wysokich; ubolewa, że w przypadku niektórych wskaźników efektywności Agencja nie osiągnęła wyznaczonych celów, na przykład w odniesieniu do opóźnień w płatnościach lub dostępności wyposażenia technicznego na potrzeby rozmieszczenia;
13. odnotowuje, że Agencja z powodzeniem rozmieściła w przyjmujących państwach członkowskich i czterech unijnych portach lotniczych pierwszych funkcjonariuszy stałej służby Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej; przyznaje, że główne działania stałej służby Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej obejmowały zasadniczo wspieranie współpracy w dziedzinie identyfikacji i wydawania dokumentów podróży, doradztwo w zakresie powrotów i rezerwację lotów w ramach FAR; odnotowuje ponadto, że w 2021 r. Agencja zrealizowała 19 wspólnych operacji, w które zaangażowane były: 9 przyjmujących państw członkowskich, 23 uczestniczące państwa członkowskie, 32 organy i 4 państwa trzecie; odnotowuje szybką interwencję Agencji na granicy w odpowiedzi na presję migracyjną na zewnętrznej granicy lądowej między Litwą a Białorusią oraz w celu kontrolowania nieuregulowanych przepływów imigracyjnych w kierunku Litwy i Unii, ale jednocześnie podkreśla obawy dotyczące praw podstawowych, podnoszone w związku z tymi operacjami, w tym przez urzędnika ds. praw podstawowych; odnotowuje działania operacyjne Agencji w ramach szybkiej interwencji na granicy Litwy, wspólnej operacji „Opalowe Wybrzeże” w kanale La Manche oraz rozpoczęcie nowej wspólnej operacji w państwie trzecim, mianowicie w Serbii; odnotowuje rozpoczęcie etapu pilotażowego pierwszych rozmieszczeń urzędników łącznikowych z państw członkowskich; wzywa Agencję do poinformowania organu udzielającego absolutorium o ocenie wyników tego etapu pilotażowego po jego zakończeniu;
14. odnotowuje, że w wyniku działań operacyjnych przeprowadzonych na granicach lądowych w 2021 r. zgłoszono 3 546 incydentów z udziałem 16 304 zatrzymanych migrantów o nieuregulowanym statusie, 6 461 migrantów o nieuregulowanym statusie i 368 aresztowanych osób organizujących przekraczanie granicy wbrew przepisom; z uznaniem odnotowuje starania Agencji, które doprowadziły do powrotu drogą lotniczą 18 301 obywateli państw trzecich, z czego 10 193 osób odesłano w ramach 337 operacji lotami czarterowymi do 33 krajów powrotu, a 8 108 osób odesłano lotami regularnymi do 107 krajów powrotu; przyjmuje do wiadomości, że w 2021 r. 57 % wszystkich powrotów lotami regularnymi było powrotami dobrowolnymi oraz że Agencja wyczarterowała 22 statki powietrzne na potrzeby operacji powrotowych; wyraża uznanie dla udanego przygotowania i organizacji pierwszej pełnoprawnej operacji powrotowej prowadzonej przez Agencję, w której przejmuje ona rolę organizującego państwa członkowskiego;

^(?) Analiza ryzyka strategicznego Frontex na 2022 r.

15. odnotowuje, że w kwietniu 2021 r. podpisano zmienioną obowiązującą procedurę działania w kwestii mechanizmu zgłoszeń dotyczących poważnych zdarzeń, która posłużyła do określenia roli i kompetencji urzędnika ds. praw podstawowych; zauważa ponadto, że konieczny dodatkowy przegląd tej procedury opóźnił się, i z zadowoleniem odnotowuje, że mechanizm zgłoszeń dotyczących poważnych zdarzeń jest obecnie finalizowany we współpracy z urzędnikiem ds. praw podstawowych i w porozumieniu z forum konsultacyjnym Agencji ds. praw podstawowych; przypomina, że był to jeden z siedmiu warunków postawionych Agencji w odniesieniu do udzielenia absolutorium w poprzednich latach; wzywa Agencję do poinformowania organu udzielającego absolutorium o finalizacji dodatkowego przeglądu obowiązującej procedury działania w kwestii mechanizmu zgłoszeń dotyczących poważnych zdarzeń;
16. podkreśla, że każdy plan operacyjny powinien zawierać przejrzysty mechanizm zgłaszania, który zapewni zgłaszanie wszelkich incydentów w obszarze operacyjnym i podejmowanie odpowiednich działań następczych; podkreśla, że ten mechanizm zgłaszania powinien mieć zastosowanie niezależnie od sposobu finansowania tych aktywów, co umożliwi Agencji, a w szczególności urzędnikowi ds. praw podstawowych, monitorowanie całego obszaru operacyjnego i badanie wszelkich zgłoszeń poważnych incydentów lub innych informacji o braku zgodności z przepisami;
17. z zadowoleniem przyjmuje decyzję Agencji z 25 stycznia 2022 r. szczegółowo określającą standardowe procedury operacyjne dotyczące wdrożenia art. 46 rozporządzenia (UE) 2019/1896, sporządzoną z uwzględnieniem komentarzy i uwag państw członkowskich i państw stowarzyszonych w ramach Schengen, urzędnika ds. praw podstawowych Frontexu oraz forum konsultacyjnego Frontexu ds. praw podstawowych;
18. z zadowoleniem przyjmuje wdrożenie we Włoszech, Belgii i Finlandii systemów informatycznych na potrzeby spraw dotyczących powrotów, które to systemy oparte są na modelu systemu zarządzania sprawami dotyczącymi powrotów (RECAMAS); zgadza się z zaleceniem skierowanym do Agencji przez jej zarząd, a mianowicie że powinna zaangażować się we współpracę również z innymi państwami członkowskimi i spełnić warunki wstępne niezbędne do pójścia za tym przykładem;
19. odnotowuje znaczny wzrost liczby zgłoszonych poważnych incydentów – z zaledwie 10 w 2020 r. do 62 w 2021 r., z czego 53 objęto nowo zmienioną standardową procedurą operacyjną; ubolewa, że najwięcej zgłoszeń dotyczących poważnych zdarzeń pochodziło z Litwy i Grecji; z zadowoleniem przyjmuje wprowadzenie nowej procedury, zgodnie z którą wszystkie zdarzenia związane z użyciem siły są co miesiąc zgłaszane urzędnikowi ds. praw podstawowych, który zobowiązał się do corocznej oceny tej procedury; wzywa Agencję do poinformowania organu udzielającego absolutorium o wynikach tej oceny; docenia, że obserwatorzy praw podstawowych zaczęli włączać się w ramy operacyjne i odbyli ponad 200 dni oddelegowania, odwiedzając 10 państw i biorąc udział w 15 misjach powrotowych;
20. odnotowuje, że w 2021 r. w ramach mechanizmu skargowego Agencji urzędnik ds. praw podstawowych otrzymał i poddał przeglądowi 27 skarg, z których 6 uznał za dopuszczalne; wyraża głębokie zaniepokojenie domniemanymi naruszeniami praw podstawowych w związku z dopuszczalnymi skargami;
21. przypomina, że w wyroku z 30 czerwca 2022 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) stwierdził, że przepisy litewskie umożliwiające odmowę ochrony międzynarodowej i automatyczne zatrzymanie osób ubiegających się o ochronę międzynarodową wyłącznie z powodu nielegalnego przekroczenia granicy są niezgodne z prawem Unii; zauważa, że od lipca 2022 r. Agencja nie brała udziału w ochronie granic przez Litwę ani nie wspierała jej w tym zakresie; zauważa jednak, że nawet po wydaniu wyroku przez TSUE Agencja utrzymała działalność na Litwie i zatrudniała pracowników zajmujących się odprawą graniczną; ponadto przypomina o obawach, w tym ze strony Rady Europy, dotyczących sytuacji humanitarnej i zarzutów łamania praw humanitarnych na granicy łotewsko-białoruskiej, w wyniku instrumentalizacji migrantów przez reżim białoruski; wzywa Agencję do sprawdzenia, czy nie jest zaangażowana w działania związane z ustawodawstwem litewskim uznanym przez TSUE za niezgodne z prawem Unii, oraz do powstrzymania się od udziału w jakichkolwiek działaniach niezgodnych z prawem Unii;

22. odnotowuje postępowania sądowe przeciwko Agencji wszczęte przed TSUE w imieniu ofiar, które ubiegały się o ochronę w Grecji; zauważa, że do TSUE zwrócono się o ustalenie, czy Agencja nie zaniechała działań zgodnie z art. 46 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2019/1896, powstrzymując się od podjęcia decyzji o wycofaniu finansowania całości lub części działań w regionie Morza Egejskiego, zawieszeniu tych działań lub zakończeniu ich w całości lub w części; wzywa Agencję, aby przekazała Parlamentowi wszelkie istotne dokumenty dotyczące tej kwestii, w tym opinię urzędnika ds. praw podstawowych z 1 września 2022 r., zgłoszenia poważnych incydentów z 2021 r. i 2022 r. oraz informacje na temat dochodzenia w sprawie mediatora kulturowego Agencji, który zgodnie ze sprawozdaniem dla zarządu z listopada 2021 r. został przymusowo odesłany do Turcji wraz z co najmniej 130 obywatelami państw trzecich; zauważa, że w wyniku opinii i zaleceń urzędnika ds. praw podstawowych związanych z jego oceną sytuacji w Grecji były tymczasowa dyrektor zarządzająca oraz urzędnik ds. praw podstawowych nawiązali dialog z władzami greckimi w celu ustanowienia zabezpieczeń dotyczących wdrażania ram praw podstawowych podczas działalności operacyjnej w Grecji; zauważa, że w następstwie tych dyskusji władze greckie sporządziły plan wdrożenia zabezpieczeń, który zarząd Agencji i urzędnik ds. praw podstawowych uznali za duże osiągnięcie; podkreśla, że urzędnik ds. praw podstawowych uznaje wysiłki proceduralne, i zauważa, że urzędnik ds. praw podstawowych zalecił Agencji wycofanie się z Grecji zgodnie z art. 46 rozporządzenia (UE) 2019/1896;
23. odnotowuje współpracę Agencji z Europejską Agencją Kontroli Rybołówstwa i Europejską Agencją Bezpieczeństwa Morskiego w celu koordynowania zasobów i dzielenia się nimi w takich obszarach, jak: udostępnianie informacji, usługi w zakresie nadzoru i łączności, budowanie potencjału, analiza ryzyka i w szczególności udostępnianie potencjałów; zauważa ponadto, że taką współpracę reguluje trójstronne porozumienie robocze podpisane przez te trzy agencje i zaktualizowane w 2021 r. na czas nieokreślony; z zadowoleniem przyjmuje wdrożenie tego porozumienia, na przykład w postaci operacji stanowiących reakcję na kwestie związane ze strażą przybrzeżną na konkretnym obszarze morskim oraz usług rozpoznawczych służb powietrznych świadczonych przez Agencję; wzywa Agencję do dalszego badania możliwości koordynacji zasobów i dzielenia się nimi również z innymi agencjami, w szczególności agencjami ds. wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, pomimo potencjalnych różnic w działaniach operacyjnych;
24. zauważa, że Agencja przesunęła termin wdrożenia zalecenia nr 1 Trybunału ze sprawozdania specjalnego nr 8/2021 (termin upływający pod koniec 2021 r.) dotyczącego poprawy ram wymiany informacji i europejskiego obrazu sytuacji o ponad rok z połowy 2022 r. na trzeci i czwarty kwartał 2023 r.; wzywa Agencję do priorytetowego potraktowania tej kwestii;

Polityka kadrowa

25. zauważa, że do 31 grudnia 2021 r. plan zatrudnienia zrealizowano w 82 % – przyjęto 861 pracowników na czas określony, podczas gdy w budżecie Unii przewidziano 1 050 stanowisk dla tej kategorii pracowników; zauważa, że Agencja zatrudniała ponadto 506 pracowników kontraktowych i 187 oddelegowanych ekspertów krajowych (przy czym do pracy w Agencji w 2021 r. zatwierdzono 730 pracowników kontraktowych i 220 oddelegowanych ekspertów krajowych); z zadowoleniem przyjmuje wzrost wskaźnika obsadzenia stanowisk przez Agencję o ok. 15 % w porównaniu z 2020 r. – zatrudniono 432 nowych pracowników, ale liczba obsadzonych stanowisk wzrosła o 320, z 1234 w 2020 r. do 1554 w 2021 r.; odnotowuje, że wskaźnik obsadzenia stanowisk w Agencji wynosi 79 % i jest najwyższy od wejścia w życie rozporządzenia (UE) 2019/1896; zauważa ponadto, że 44 pracowników europejskiego systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS) włączono do działu Jednostka Centralna ETIAS; ubolewa, że w 2021 r. zewnętrzna rotacja pracowników Agencji wzrosła prawie dwukrotnie – z 2,8 % w 2020 r. do 4,4 % w 2021 r.; docenia nieustające starania Agencji i zasadniczą poprawę w obszarze rekrutacji, pomimo opóźnień; zauważa, że terminowe obsadzanie stanowisk i osiągnięcie równowagi geograficznej jest nadal problematyczne głównie z uwagi na niski wskaźnik korekty wynagrodzeń dla Polski; odnotowuje ponadto, że niski wskaźnik korekty wynagrodzeń dla Polski od dawna stanowi wyzwanie dla Agencji i że w ostatnich miesiącach problem ten pogłębił się ze względu na rekordowo wysoką inflację w tym kraju, która w grudniu 2022 r. wyniosła 16,6 %;
26. zauważa, że podział pracowników Agencji według płci odnotowany w 2021 r. kształtował się następująco: 15 mężczyzn (68,18 %) i 7 kobiet (31,82 %) na poziomie kadry kierowniczej wyższego szczebla, 55 mężczyzn (83,3 %) i 11 kobiet (16,7 %) na poziomie zarządu oraz 1 116 mężczyzn (71,8 %) i 438 kobiety (28,2 %) na poziomie całego personelu Agencji; uznaje, że odpowiedzialność za zapewnienie równowagi płci w zarządzie spoczywa na państwach członkowskich; głęboko ubolewa, że pomimo wcześniejszych apeli Parlamentu do Agencji i państw członkowskich starania na rzecz poprawy równowagi płci wśród kadry kierowniczej wyższego szczebla i personelu Agencji były niewystarczające; wzywa Agencję i państwa członkowskie do zajęcia się tą kwestią i uwzględnienia równowagi płci przy rekrutacji nowych pracowników oraz przy nominowaniu i mianowaniu na wspomniane stanowiska;

27. z zadowoleniem odnotowuje mianowanie w czerwcu 2021 r. urzędnika ds. praw podstawowych; ubolewa jednak, że według ustaleń Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) do urzędnika ds. praw podstawowych nie przypisano osoby rozpatrującej zgłoszenia poważnych incydentów związanych z zarzutami łamania praw podstawowych; odnotowuje ponadto, że Agencja zbliżyła się do pełnego wdrożenia swojego rozszerzonego mandatu, gdyż w 2022 r. miała łącznie 46 obserwatorów praw podstawowych, podczas gdy w 2021 r. było ich tylko 20; odnotowuje, że większość obserwatorów praw podstawowych mianowano na szczeblu AD; ubolewa jednak, że istnieje zróżnicowanie między obserwatorami praw podstawowych, ponieważ 15 osób nadal zatrudnia się na stanowiskach AST, a pozostałe 31 osób zatrudnia się na szczeblu AD; przypomina, że Parlament i Komisja od dawna apelują, aby co najmniej 40 obserwatorów praw podstawowych było zatrudnionych na szczeblu AD; podkreśla, że rozporządzenie (UE) 2019/1896 pozwala dalej zwiększać liczbę obserwatorów praw podstawowych w miarę rozrastania się Agencji, gdyż liczba 40 to limit dolny, a nie górny; wzywa Komisję i Agencję do zmiany planu zatrudnienia Agencji w taki sposób, by wszyscy obserwatorzy praw podstawowych byli zatrudniani na szczeblu AD; wzywa Agencję do prowadzenia dalszej rekrutacji obserwatorów praw podstawowych wyłącznie na szczeblu AD; ubolewa ponadto, że spełnienie wymogu określonego w art. 110 ust. 6 rozporządzenia (UE) 2019/1896, który przewidywał zatrudnienie co najmniej 40 obserwatorów praw podstawowych do grudnia 2020 r., było opóźnione o prawie dwa lata; przypomina negatywną rolę, jaką były dyrektor wykonawczy odegrał w powtarzających się opóźnieniach tego procesu, i z zadowoleniem przyjmuje starania byłego tymczasowego kierownictwa na rzecz spełnienia tego wymogu;
28. z zadowoleniem przyjmuje szeroko zakrojone środki i politykę Agencji w zakresie przeciwdziałania napastowaniu; z uznaniem odnotowuje przyjęcie w 2021 r. podręcznika procedur dla zaufanych doradców Frontexu, w którym przedstawia się praktyczne stosowanie polityki Agencji w zakresie przeciwdziałania napastowaniu; dostrzega kluczową rolę, jaką zaufani doradcy odgrywają w chronieniu godności pracowników Agencji oraz zapobieganiu mobbingowi i molestowaniu seksualnemu; jednocześnie podkreśla znaczenie kultury organizacyjnej, która wdraża taką politykę w praktyce, ponieważ w momencie przyjęcia podręcznika procedur wśród kluczowych osób w Agencji nadal utrzymują się poważne uchybienia, w tym związane z mobbingiem lub molestowaniem; przyznaje, że kwestie te zostały uwzględnione w działaniach następczych w związku z ustaleniami podczas dochodzenia OLAF-u; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie Agencji w transformację strukturalną, a w szczególności rozszerzenie sieci zaufanych doradców; ponawia swój apel do kierownictwa Agencji, aby przeprowadziło szczegółowe dochodzenie w sprawie stosowania procedur przeciwdziałania molestowaniu seksualnemu, w pełni współpracowało z wszystkimi odpowiednimi organami, poinformowało organ udzielający absolutorium o ustaleniach oraz przedstawiło szczegółowy plan działania zawierający środki zapewniające zerową tolerancję wobec molestowania seksualnego w ramach wszystkich działań Agencji;
29. zauważa na podstawie odpowiedzi Agencji na pytania Parlamentu wymagające odpowiedzi na piśmie, że w 2021 r. właściwym podmiotom Agencji zgłoszono łącznie 10 przypadków mobbingu lub molestowania; odnotowuje ponadto, że zakończono 4 sprawy spośród 7 postępowań formalnych wszczętych w 2021 r.; wzywa Agencję, aby starannie zbadała każdą sprawę w toku, stosując przy tym zasadę zera tolerancji dla wszelkiego rodzaju nękania, w tym mobbingu i molestowania seksualnego, i aby szybko pociągnęła do odpowiedzialności sprawców tych czynów; wzywa ponadto Agencję do informowania organu udzielającego absolutorium o wynikach wznowionego dochodzenia w sprawie tragicznej śmierci pracownika w 2020 r.;
30. odnotowuje uwagę i aktywną postawę Agencji w odniesieniu do polityki i procedur w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP); w tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje utworzenie wewnętrznej grupy roboczej ds. BHP w celu zapewnienia skutecznej wewnętrznej koordynacji, konsultacji i określenia priorytetów; wzywa Agencję do informowania organu udzielającego absolutorium o wykazie działań i środków proponowanych do wdrożenia w obszarze BHP oraz o ich wdrożeniu; odnotowuje obecnie wprowadzone przez Agencję środki, elastyczny czas pracy i zwrot kosztów aktywności sportowej, które mają poprawić dobrostan pracowników w miejscu pracy oraz równowagę między życiem zawodowym a prywatnym; wzywa Agencję do przyjęcia większej liczby środków w tym obszarze, również przez branie przykładu z innych instytucji i organów Unii;

Zamówienia publiczne

31. zauważa, że w 2021 r. Agencja ogłosiła 36 przetargów otwartych, z czego w przypadku 18 doszło do udzielenia zamówień o łącznej wartości 218 400 000 EUR, a w przypadku 18 procedura jest w toku, przy czym szacunkowa wartość wynosi 241 000 000 EUR; zauważa ponadto, że Agencja rozpoczęła 29 postępowań o niskiej i średniej wartości (będących przedmiotem negocjacji z trzema i pięcioma kandydatami), których łączna wartość wynosiła 12 000 000 EUR, z czego 25 z tych 29 postępowań zakończyło się w 2021 r. udzieleniem zamówień na łączną wartość 11 800 000 EUR, natomiast cztery postępowania są w toku, a ich łączna wartość wynosi 300 000 EUR; zauważa również, że w 2021 r. Agencja prowadziła 203 postępowania o bardzo niskiej wartości (będące przedmiotem negocjacji z jednym kandydatem), których łączna wartość wynosiła 2 500 000 EUR; zauważa ponadto, że w 2021 r. prowadzono 991 postępowań o łącznej wartości 194 600 000 EUR w ramach istniejących umów ramowych, z czego w przypadku 900 doszło do udzielenia konkretnych zamówień lub sporządzenia formularzy zamówień o łącznej wartości 172 200 000 EUR, natomiast 91 z tych postępowań jest w toku, a ich łączna wartość wynosi 22 300 000 EUR;

32. pochwała starania Agencji w 2021 r. ukierunkowane na zawarcie umów o znaczeniu strategicznym w takich obszarach, jak: wsparcie rozpoznawczych służb powietrznych, dostawy środków ochrony indywidualnej i środków sanitarnych, dostawy pojazdów terenowych z napędem na cztery koła, dostawy broni służbowej, dostarczanie obrazów satelitarnych, świadczenie usług opracowywania map, świadczenie usług w zakresie informacji meteorologicznych i oceanograficznych lub zakup dronów i ładunków; z zadowoleniem przyjmuje staranność Agencji w opracowywaniu i wdrażaniu planu szkoleń w zakresie udzielania zamówień publicznych;
33. ponownie wyraża głębokie zaniepokojenie doniesieniami medialnymi z sierpnia 2022 r. o tym, że Agencja korzysta z usług wykonawcy, który ma wyzyskiwać mediatorów kulturowych, oferując im warunki pracy naruszające europejskie normy w zakresie wynagrodzenia i warunków pracy; odnotowuje petycję wniesioną w tej sprawie przez mediatorów kulturowych, a także na ich skargę do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich; odnotowuje odpowiedzi Agencji udzielone mediom, zgodnie z którymi w następstwie petycji Agencja skontaktowała się z wykonawcą, aby przypomnieć mu o jego obowiązkach; ubolewa, że w informacjach przekazanych Parlamentowi przez Agencję zabrakło kwestii wykonania umowy i przestrzegania warunków dotyczących pracowników;
34. z zaniepokojeniem odnotowuje uwagi Trybunału na temat udzielania zamówień publicznych; zauważa w szczególności, że Agencja rozpoczęła postępowanie o udzielenie zamówienia na realizację umowy ramowej dotyczącej świadczenia usług podróży; w postępowaniu tym wymogi dotyczące zdolności finansowej, technicznej i zawodowej oferentów ustalono na bardzo niskim poziomie; zauważa, że szacunkowa wartość umowy, na której Agencja oparła swoją ocenę, wyniosła 15 000 000 EUR, podczas gdy podstawowa wartość umowy obejmowała zaplanowane koszty podróży służbowych szacowane na około 240 000 000 EUR; zgadza się z wnioskiem Trybunału, że w tym przypadku Agencja narażona jest na różne czynniki ryzyka, takie jak brak możliwości terminowego świadczenia zamówionych usług na minimalnym poziomie jakości oraz ryzyko nieprawidłowego wykonania umowy; ubolewa, że umowa doprowadziła do braku jej wykonania, co spowodowało poważne zakłócenia ciągłości działania; z zadowoleniem odnotowuje, że po przeprowadzeniu weryfikacji umowa została natychmiast rozwiązana; podkreśla, że koniecznie należy unikać stosowania mało rygorystycznych wymogów do oceny oferentów lub przeprowadzania ocen na podstawie danych wprowadzających w błąd;
35. odnotowuje, że Agencja zgłosiła poprawę planowania i monitorowania rocznego planu udzielania zamówień publicznych; wzywa Służbę Audytu Wewnętrznego do uwzględnienia tego planu w przyszłych audytach;

Zapobieganie konfliktom interesów i zarządzanie nimi oraz przejrzystość

36. z zadowoleniem odnotowuje, że Agencja zastosowała się do apeli Parlamentu o publikację na jej stronie internetowej życiorysów i deklaracji interesów członków zarządu Agencji i jej kierownictwa wykonawczego;
37. odnotowuje dalsze kroki podjęte w celu zwiększenia przejrzystości działań Agencji; z zadowoleniem przyjmuje decyzję dyrektora wykonawczego Agencji o utworzeniu rejestru służącego przejrzystości zgodnie z art. 118 rozporządzenia (UE) 2019/1896; odnotowuje odpowiedź udzieloną organowi udzielającemu absolutorium, która zawiera informacje na temat kontaktów i spotkań zarejestrowanych i udokumentowanych w rejestrze służącym przejrzystości Agencji w 2021 r.; wzywa Agencję do regularnego informowania organu udzielającego absolutorium o wprowadzeniu i stosowaniu tego narzędzia;
38. przypomina o decyzji, którą Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich podjął po dochodzeniu z własnej inicjatywy w sprawie obowiązków związanych z prawami podstawowymi; ponadto przypomina, że Agencja ma obowiązek zapewnienia z własnej inicjatywy przejrzystości, jak określono w art. 114 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2019/1896; wzywa Agencję do wykonania wszystkich zaleceń Rzecznika; ponownie sugeruje, by Agencja opracowała i stosowała nowy kodeks postępowania, zapewniający pełną przejrzystość i dobre zarządzanie, oraz by informowała organ udzielający absolutorium o postępach w tej sprawie;
39. podkreśla, że w swojej decyzji z 15 grudnia 2022 r. w sprawach 1261/2020 i 1361/2020 Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdziła niewłaściwe administrowanie ze strony Agencji w związku ze stosowaną niedawno praktyką w zakresie dostępu do dokumentów;

40. przyjmuje do wiadomości notę informacyjną Agencji z 27 czerwca 2022 r. w sprawie działań podejmowanych przez kierownictwo Agencji w okresie przejściowym, w szczególności starań mających na celu poprawę procedur koniecznych do dobrej administracji i rozliczalności organizacji, przez zwiększenie przejrzystości, aktywną komunikację i kontakty z wewnętrznymi i zewnętrznymi zainteresowanymi stronami; z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Agencji dotyczącą opracowania noty operacyjnej zawierającej kompleksowe informacje dla społeczeństwa o działaniach operacyjnych; z zadowoleniem przyjmuje ponadto zobowiązanie Agencji do publikowania na swojej stronie internetowej zaleceń przedstawionych zarządowi przez urzędnika ds. praw podstawowych i forum konsultacyjne; z zadowoleniem odnotowuje, że Agencja ostatecznie zwiększyła przejrzystość podczas spotkań branżowych przez publikację na swojej stronie internetowej sprawozdań uzupełniających zawierających informacje na temat przedsięwzięć uczestniczących w spotkaniach branżowych i ich prezentacje;
41. zauważa, że stosowanie środków i wytycznych Agencji dotyczących informowania o nieprawidłowościach przyniosło rezultaty; odnotowuje, że w 2021 r. pracownicy zgłosili jeden przypadek nieuczciwego zachowania i dwa przypadki domniemanego nękania; zauważa ponadto, że jedna z tych trzech spraw została zamknięta, a dwie pozostałe są w toku na poziomie misji wyjaśniającej; wzywa Agencję do dopilnowania, by osoby odpowiedzialne zostały pociągnięte do odpowiedzialności, oraz do poinformowania organu udzielającego absolutorium o wynikach i dalszych krokach podjętych w związku z tymi trzema sprawami;
42. powtarza, że szerszym kompetencjom i większym zasobom przyznanym Agencji musi towarzyszyć większa przejrzystość i rozliczalność, a także pełne poszanowanie i ochrona praw podstawowych; z zadowoleniem przyjmuje w tym kontekście korzystanie przez Agencję z rejestru służącego przejrzystości i odnotowuje, że zarówno zarząd, jak i kierownictwo wykonawcze priorytetowo traktują działania zmierzające do dalszego zwiększenia integralności i rozliczalności na poziomie całej Agencji; z zadowoleniem odnotowuje w tym kontekście ustanowienie jednostki audytu wewnętrznego i przyjęcie karty audytu wewnętrznego w 2022 r.; ponownie wyraża rozczarowanie działaniami Agencji w zakresie rozliczalności, przejrzystości i poszanowania praw podstawowych pod kierownictwem poprzedniego dyrektora wykonawczego, który sprawował tę funkcję przez cały 2021 r. i złożył rezygnację dopiero 29 kwietnia 2022 r.; z zadowoleniem przyjmuje wyrażone zobowiązanie tymczasowego kierownictwa wykonawczego do pełnego uwzględnienia tych kwestii; podkreśla, że rozliczalność i przejrzystość oraz przestrzeganie praw podstawowych mają zasadnicze znaczenie dla oceny na potrzeby udzielenia Agencji absolutorium za dany rok budżetowy;

Kontrola wewnętrzna

43. odnotowuje ocenę Agencji, zgodnie z którą system kontroli wewnętrznej w 2021 r. był częściowo skuteczny; podziela zastrzeżenia zarządu co do tego, że tylko w 2 z 17 obszarów objętych oceną nie stwierdzono żadnych niedociągnięć; ponadto wyraża zaniepokojenie, że stwierdzono poważne niedociągnięcia w obszarze 5. (podmiot rozlicza pracowników odpowiedzialnych za kontrolę wewnętrzną za ich wkład w realizację związanych z nią celów) oraz w obszarze 10. (podmiot wybiera i opracowuje działania kontrolne, które przyczyniają się do ograniczenia do akceptowalnego poziomu czynników zagrażających osiągnięciu celów); z zadowoleniem przyjmuje 15 działań Agencji ukierunkowanych na poprawę kontroli w obszarach, w których stwierdzono niedociągnięcia w tym zakresie; zauważa, że 4 działania wymagają poprawy na bieżąco, a 4 kolejne są w toku; wzywa Agencję do informowania na bieżąco organu udzielającego absolutorium o poczynionych postępach;
44. wyraża zaniepokojenie faktem, że Agencja odnotowała dużą liczbę przypadków niezgodności w dziedzinie umów, a w szczególności zarządzania dotacjami; ubolewa, że liczba odchyłeń (odstępstw i przypadków niezgodności) oraz związana z nimi wartość znacznie wzrosły – odpowiednio ze 106 w 2020 r. do 159 w 2021 r. oraz z 10,2 mln EUR w 2020 r. do 21,3 mln EUR w 2021 r.; zauważa z niepokojem, że w 2021 r. 72 % tej kwoty przypadało na obszar zarządzania dotacjami; odnotowuje ponadto, że w 2021 r. odnotowano osiem odchyłeń na kwotę większą niż 1 mln EUR;
45. ubolewa z powodu opóźnień we wdrażaniu 12 zaleceń Służby Audytu Wewnętrznego dotyczących zarządzania umowami, ładu informatycznego, zarządzania projektami, zarządzania kardami oraz planowania i przydziału zasobów; wzywa Agencję do jak najszybszego skorygowania tych niedociągnięć, w razie konieczności z pomocą Komisji, oraz do informowania organu udzielającego absolutorium o postępach w tej sprawie;
46. przypomina zalecenie Trybunału, zgodnie z którym Agencja powinna przyjąć i wdrożyć politykę dotyczącą newralgicznych stanowisk; odnotowuje, że Agencja poinformowała, iż projekt takiej polityki jest na ukończeniu; wzywa Agencję do jak najszybszej realizacji tego zalecenia;

47. odnotowuje uwagi Trybunału dotyczące niedociągnięć w zakresie kontroli wewnętrznej w Agencji w obszarze procedur rekrutacji, procedur udzielania zamówień publicznych oraz w odniesieniu do przekazywania uprawnień urzędnikom zatwierdzającym w drodze delegowania lub subdelegowania; odnotowuje ponadto odpowiedzi Agencji na wnioski Trybunału oraz środki już wdrożone; z zadowoleniem odnotowuje przyjęcie przez Agencję w styczniu 2022 r. bardziej przejrzystych instrukcji dla członków komisji selekcyjnej, które to instrukcje zapewniają spójniejszą ocenę i bardziej zharmonizowane procedury; wzywa Służbę Audytu Wewnętrznego do uwzględnienia zaktualizowanych procedur rekrutacyjnych Agencji w przyszłych audytach;
48. z zadowoleniem odnosi się do wprowadzenia środków mających poprawić procedurę przenoszenia środków na kolejne okresy w celu zapobiegania nieprawidłowościom w tym zakresie; ponadto z zadowoleniem przyjmuje porozumienie w sprawie włączenia służb finansowych Agencji w proces przenoszenia środków na kolejne okresy, planowane ulepszenie szkoleń delegowanych urzędników zatwierdzających, a także utworzenie jednostki audytu wewnętrznego w Agencji;

Cyfryzacja i transformacja ekologiczna

49. pochwała cel Agencji, jakim jest dalsze uwzględnianie zrównoważoności w jej działaniach operacyjnych, analitycznych, naukowych i administracyjnych; odnotowuje pozytywną ocenę doświadczeń Agencji z zielonymi zamówieniami publicznymi po wprowadzeniu wytycznych w tym obszarze; z zadowoleniem odnotowuje, że Agencja zdecydowała się na wymianę dobrych praktyk i doświadczeń z innymi agencjami, do czego zachęcał organ udzielający absolutorium; ponadto z zadowoleniem przyjmuje działania mające na celu zwiększenie świadomości na temat zielonych zamówień; zauważa, że jednostki Agencji są stale zachęcane do stosowania ekologicznych kryteriów i rozwiązań w udzielaniu zamówień publicznych;
50. odnotowuje, że w 2021 r. Agencja przewodniczyła sieci agencji ds. wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, składającej się z dziewięciu agencji unijnych; z zadowoleniem przyjmuje do wiadomości decyzję Agencji o zbadaniu możliwości współpracy między agencjami ds. wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych w ramach seminariów i szkoleń na temat zmiany klimatu, przestępstw przeciwko środowisku, korporacyjnej neutralności emisyjnej oraz polityki Zielonego Ładu; zauważa z uznaniem, że sieć agencji ds. WSiSW zobowiązała się do podjęcia szeregu działań na rzecz środowiska i zwalczania przestępstw przeciwko środowisku; docenia, że sieć agencji ds. WSiSW podpisała wspólne oświadczenie w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu, w którym zobowiązała się do działania na rzecz celów polityki europejskiej związanych z tymi ramami oraz do wspierania Unii i państw członkowskich w ich osiągnięciu;
51. z zadowoleniem przyjmuje różne środki Agencji mające ograniczyć wpływ jej działalności na środowisko, w tym za pomocą rozwiązań cyfrowych eliminujących papierową formę dokumentów, elektronicznego obiegu dokumentów do celów transakcji finansowych, narzędzi e-uczenia się na potrzeby szkoleń lub posiedzeń zdalnych; rozumie, że na drodze do neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla celem Agencji jest gromadzenie danych na temat śladu węglowego i konsumpcji w przeliczeniu na osobę; odnotowuje ponadto, że Agencja rozpoczęła badanie zatytułowane „Zielony Ład a Europejska Straż Graniczna i Przybrzeżna”, które ma na celu uwzględnienie zrównoważenia środowiskowego we wszystkich procesach, strategiach politycznych i operacjach Agencji; wzywa Agencję do poinformowania organu udzielającego absolutorium o wynikach tego badania i działaniach następczych;
52. z zadowoleniem odnosi się do decyzji Agencji o przyjęciu strategii cyberbezpieczeństwa dotyczącej działań, które należy podjąć w celu zwiększenia odporności na zagrożenia cyberbezpieczeństwa oraz ochrony rejestrów cyfrowych Agencji; ponadto z zadowoleniem przyjmuje w tym obszarze najważniejsze środki wdrożone w 2021 r., w tym zwiększoną zdolność monitorowania bezpieczeństwa, zdolność zarządzania lukami oraz technologię wykrywania punktów końcowych i reagowania na nie; odnotowuje, że Agencja przyjęła przepisy bezpieczeństwa Frontexu, ramy zarządzania informacjami Frontexu oraz strategię ICT na lata 2022–2027; zauważa ponadto, że Agencja planuje wdrożyć całodobowe operacyjne centrum bezpieczeństwa na potrzeby operacji w zakresie cyberbezpieczeństwa;
53. zauważa, że strategia Agencji dotycząca przyrostu wydajności jest ściśle powiązana z wdrażaniem różnych narzędzi informatycznych; z zadowoleniem przyjmuje modernizację architektury sieci EUROSUR opatrzonej klauzulą EU-RESTRICTED, rozszerzone wsparcie cyfrowe udzielane personelowi Agencji oraz wprowadzenie stałej służby o profilu cyfrowym w celu zdobycia doświadczenia w zapewnianiu wsparcia zdalnego w obszarach operacyjnych; wzywa do pełnego włączenia systemu SYSPER do zarządzania zasobami ludzkimi przez Agencję;
54. wyraża uznanie dla starań i postępów Agencji w obszarze cyfryzacji związanej z powrotami, w szczególności w odniesieniu do aktualizacji modelu referencyjnego RECAMAS, nowych wersji systemów aplikacji FAR i FAR Charter Flights oraz ciągłego gromadzenia danych statystycznych za pośrednictwem systemu IRMA;

Ciągłość działania przez cały czas trwania kryzysu związanego z COVID-19

55. z zadowoleniem odnosi się do przyjęcia planu ciągłości działania Agencji; wzywa Agencję do poinformowania organu udzielającego absolutorium o wdrożeniu planu ciągłości działania;
56. pochwała nieustanne starania Agencji na rzecz dostosowania się do zmieniających się warunków w kontekście trzeciej i czwartej fali pandemii, w tym zaktualizowane praktyki wewnętrzne, takie jak elektroniczny obieg dokumentów, upoważnienia online lub spotkania wirtualne; uznaje kluczową rolę komórki kryzysowej, utworzonej po wybuchu pandemii, we wspieraniu kierownictwa wykonawczego w podejmowaniu decyzji w celu zapewnienia ciągłości działania, ograniczenia do minimum zakłóceń w operacjach Agencji i zapewnienia bezpiecznego środowiska pracy;
57. z zadowoleniem odnotowuje, że Agencja opracowała wytyczne dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa w ramach operacji powrotnych podczas pandemii lub epidemii, mające na celu zapewnienie bezpiecznej kontynuacji operacji powrotnych w takich sytuacjach;

Inne uwagi

58. odnotowuje zobowiązanie Agencji do określenia zgodności jej działań z prawami podstawowymi i wprowadzenia jej w życie przez przyjęcie w 2021 r. strategii w zakresie praw podstawowych i planu działania w zakresie praw podstawowych; z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Agencji do monitorowania wdrażania planu działania w zakresie praw podstawowych; wzywa Agencję do przekazania organowi udzielającemu absolutorium aktualnych informacji na temat postępów we wdrażaniu planu działania w zakresie praw podstawowych; zaznacza, że powodzenie strategii w zakresie praw podstawowych zależy od jej wdrożenia oraz że ustalenia zawarte w sprawozdaniu OLAF-u odnoszą się również do roku budżetowego 2021; wskazuje w tej kwestii, że (a) urzędnik ds. praw podstawowych nie miał dostępu do informacji operacyjnych, co jest sprzeczne z przepisami rozporządzenia (UE) 2019/1896, oraz (b) że pracownicy wykonujący swoje obowiązki i zgłaszający incydenty związane z prawami podstawowymi zostali zignorowani przez poprzednie kierownictwo wykonawcze Agencji; w związku z tym z zadowoleniem odnotowuje, że od tego czasu urzędnik ds. praw podstawowych jest włączony we wszystkie istotne sprawy i że zasięga się jego opinii na ich temat, jak również że regularnie spotyka się on z kierownictwem wykonawczym i forum konsultacyjnym; odnotowuje utworzenie sieci punktów kontaktowych ds. praw podstawowych we wszystkich podmiotach Agencji w celu rozwijania wiedzy fachowej na temat praw podstawowych we wszystkich obszarach działalności; uznaje ważną rolę, jaką odgrywają obserwatorzy praw podstawowych, w tym ich dostęp do obszarów operacyjnych oraz ścisłą współpracę z personelem operacyjnym Agencji; zauważa jednak, że biuro urzędnika ds. praw podstawowych dysponuje mniej niż 20 pracownikami pomimo rosnącej liczby stanowisk w planie zatrudnienia Agencji; wzywa Agencję do zwiększenia starań, by wyposażać biuro urzędnika ds. praw podstawowych w odpowiednie zasoby do prowadzenia jego działań; przyjmuje ponadto do wiadomości decyzję Agencji ustanawiającą zasady, zgodnie z którymi dyrektor wykonawczy i zarząd informują forum konsultacyjne o działaniach następczych podjętych w związku z jego zaleceniami oraz zapewniają podjęcie działań w odniesieniu do zaleceń urzędnika ds. praw podstawowych; oczekuje, że Agencja wdroży zalecenia urzędnika ds. praw podstawowych ujęte w jego sprawozdaniu rocznym za 2021 r.; wzywa Agencję do zapewnienia, aby przedstawione zarządowi zalecenia urzędnika ds. praw podstawowych i forum konsultacyjnego były przekazywane organowi udzielającemu absolutorium;
59. przypomina, że ustalenia zawarte w sprawozdaniu OLAF-u ograniczają się do uchybień i nieprzestrzegania procedur przez osoby fizyczne; uznaje, że Agencja wykonała cenną pracę nad wzmocnieniem roli urzędnika ds. praw podstawowych, lecz dotąd nie przeprowadziła głębszej analizy w celu zapewnienia braku problemów strukturalnych; w związku z tym przypomina, że trzeba (i) przeanalizować wewnętrzne mechanizmy kontroli i równowagi, ponieważ zbyt długo pozwalano na uchybienia ze strony osób fizycznych, (ii) monitorować relacje Agencji z państwami członkowskimi, gdyż według ustaleń OLAF-u państwa członkowskie wywierają presję na straż przybrzeżną i zatajają siłowe zawracanie, co kwestionuje działania Agencji nie tylko w przypadku byłego kierownictwa, (iii) ocenić dalsze stosowanie art. 46 rozporządzenia (UE) 2019/1896, wskazane w decyzji Agencji o zwiększeniu obecności na Morzu Egejskim pomimo doniesień medialnych i ustaleń OLAF-u o utrzymującym się łamaniu praw podstawowych na tym obszarze;
60. zauważa, że od października 2021 r. Agencja regularnie składa zarządowi sprawozdania z postępów we wdrażaniu zaleceń Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, grupy roboczej ds. praw podstawowych oraz prawnych i operacyjnych aspektów operacji na Morzu Egejskim, a także grupy roboczej Parlamentu Europejskiego ds. kontroli Frontexu; wzywa Agencję do złożenia sprawozdania z postępu we wdrażaniu tych zaleceń również organowi udzielającemu absolutorium;

61. przypomina stwierdzenie TSUE, że decyzje nakazujące powrót wydawane przez władze węgierskie są niezgodne z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE⁽⁴⁾ i Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej; wzywa Agencję do powstrzymywania się od udziału we wszelkich operacjach, które nie są zgodne z prawem Unii; na podstawie odpowiedzi Agencji zauważa, że Agencja przeprowadziła weryfikacje i stwierdziła, iż nigdy nie brała udziału w realizacji powrotów na podstawie węgierskich przepisów uznanych przez TSUE za niezgodne z prawem Unii (ustawa krajowa HU LXXXIX z 2007 r. i ustawa LVIII z 2020 r.); podkreśla, że jeżeli Agencja chce rozpocząć nowy rozdział, w tym odnowić zobowiązanie do przejrzystości, powinna zapewnić większą jasność i przejrzystość w takich przypadkach; zauważa, że Agencja twierdzi, iż wymaga od Węgier potwierdzenia specjalnych zastrzeżeń prawnych dotyczących aspektów proceduralnych, gdy państwo to zwraca się do Agencji o wsparcie, co służy zagwarantowaniu wszelkich starań ze strony Agencji, by wszystkie wspierane przez nią procedury powrotu na Węgrzech były w pełni zgodne z odpowiednimi ramami prawnymi Unii dotyczącymi powrotów i azylu; odnotowuje ponadto, że Agencja zintensyfikowała monitorowanie operacji powrotowych na Węgrzech oraz wzmogła konsultacje i zacieśniła współpracę z urzędnikiem ds. praw podstawowych w sprawie Węgier; podkreśla, że procedury są tylko tak skuteczne jak ich wdrażanie, co budzi szczególne obawy ze względu na ogólną sytuację w zakresie praworządności na Węgrzech;
62. podkreśla, że bezpośrednio i pośrednio zaangażowaniu Agencji w działania związane z zarządzaniem granicami i ich nadzorowaniem musi towarzyszyć zapobieganie i przeciwdziałanie łamaniu praw podstawowych oraz zapewnienie przestrzegania zasady non-refoulement zgodnie z unijnym dorobkiem prawnym; apeluje do zarządu Agencji, by jeszcze wzmocnił struktury nadzoru wewnętrznego, i ponownie podkreśla, jak ważne są stała weryfikacja i kontrola działań zespołu kierowniczego w celu niezwłocznego identyfikowania nieprawidłowości w zarządzaniu i zaradzania im oraz wdrożenie standardowych procedur operacyjnych dotyczących wycofania finansowania działań Agencji, ich zawieszenia, zakończenia lub niepodejmowania w przypadku wystąpienia takiego ryzyka;
63. odnotowuje decyzje zarządu Agencji z 2021 r. w sprawie przyjęcia przepisów wykonawczych w odniesieniu do przepisów dotyczących przetwarzania danych osobowych; przypomina, iż Europejski Inspektor Ochrony Danych (EIOD) wydał opinie na temat przepisów Agencji dotyczących przetwarzania danych, w związku z czym Agencja przystąpiła do preradogowania odpowiednich decyzji zarządu w celu zapewnienia pełnej zgodności z unijnymi przepisami o ochronie danych; wzywa Agencję do poinformowania organu udzielającego absolutorium o postępach w tej kwestii; ponadto wzywa Agencję do zwrócenia się do EIOD o opinię w związku ze zmienionymi decyzjami zarządu w sprawie przepisów dotyczących przetwarzania danych;
64. z niepokojem odnotowuje doniesienia medialne o domniemanych uchybieniach przy rozszerzaniu programu przetwarzania danych osobowych do celów analizy ryzyka; na podstawie odpowiedzi Agencji zauważa, że projekt zrealizowano w latach 2015–2017, co umożliwiło Agencji rozwój zdolności wymaganych do przetwarzania danych osobowych zgodnie z art. 11c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1168/2011⁽⁵⁾; ponadto odnotowuje stanowisko Agencji, zgodnie z którym przetwarzała ona jedynie operacyjne dane osobowe osób podejrzanych o przestępczość transgraniczną i terroryzm, a nie rozpoczęła przetwarzania danych osobowych ofiar i świadków; ponownie wyraża głębokie zaniepokojenie doniesieniami, że inspektor ochrony danych wielokrotnie ostrzegał, że to rozszerzenie zakresu danych stanowiłoby naruszenie prawa Unii, ale początkowo Agencja postanowiła zignorować tę poradę; odnotowuje decyzje zarządu 56/2021, 68/2021 i 69/2021, które podjęto po otrzymaniu opinii EIOD na temat zasad ochrony danych obowiązujących w Agencji i w wyniku których urzędnik ds. ochrony danych Agencji sporządził plan działania mający na celu wdrożenie zaleceń EIOD; wzywa Agencję, aby zajęła się tą kwestią i zapewniła pełną zgodność z unijnymi przepisami dotyczącymi ochrony danych, regularnie konsultując się w tej sprawie z EIOD i informując organ udzielający absolutorium o statusie reformy i osiągniętych postępach;

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 98).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1168/2011 z dnia 25 października 2011 r. zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 2007/2004 ustanawiające Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 1).

65. ubolewa nad znacznym opóźnieniem w udzieleniu posłom do Parlamentu Europejskiego oraz kierownictwu wyższego szczebla Agencji i urzędnikowi ds. praw podstawowych dostępu do sprawozdania OLAF-u; przypomina, że zapowiedziano dwa dodatkowe sprawozdania końcowe OLAF-u dotyczące Agencji; przyznaje, że ustalenia zawarte w sprawozdaniu OLAF-u mogą być przedmiotem zainteresowania opinii publicznej, jednak domaga się, by poufne sprawozdanie opublikowano w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 ⁽⁶⁾, tak by respektować poufność dochodzeń prowadzonych przez OLAF, a także prawa przysługujące osobom objętym dochodzeniem, w tym prawa do ochrony danych; ponownie apeluje, by posłowie do Parlamentu uzyskali natychmiastowy dostęp do tych sprawozdań końcowych, gdy tylko zostaną ukończone, podobnie jak cały personel kierowniczy Agencji, który musi mieć dostęp do tych sprawozdań, by zapewnić jej przejrzystość i rozliczalność, a także prawidłowe wykonywanie budżetu Agencji w przyszłości;
66. zauważa, że problemy wskazane w doniesieniach medialnych, wnioskach grupy roboczej ds. kontroli Frontexu oraz ustaleniach zawartych w sprawozdaniu OLAF-u doprowadziły do odmowy udzielenia absolutorium w poprzednim cyklu; zwraca uwagę, że w związku z rezygnacją byłego dyrektora wykonawczego w kontekście dochodzenia OLAF-u w sprawie niewłaściwego zarządzania Agencją przechodzi ona obecnie proces transformacji; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje różne działania podejmowane przez tymczasowe kierownictwo w celu poprawy jego działalności i standardów; z zadowoleniem zauważa, że działania te dotyczyły kwestii zarządzania budżetem i finansami takich jak doprecyzowanie kwestii delegowania i subdelegowania urzędników zatwierdzających płatności, lepszego poszanowania praw podstawowych dzięki ściślejszej współpracy instytucjonalnej między tymczasowym kierownictwem wykonawczym a urzędnikiem ds. praw podstawowych oraz zmian w kulturze zarządzania polegających na widocznym zwrocie w kierunku decentralizacji, delegowania uprawnień i lepszego dialogu w procesie decyzyjnym; z zadowoleniem przyjmuje w szczególności zobowiązanie tymczasowego kierownictwa do zmiany kultury zarządzania, działania na rzecz przełamania kultury milczenia i zachęcania do wspólnego angażowania się w rozwiązywanie problemów; wzywa Agencję, by dalej dążyła do pełnego wdrożenia tych niezbędnych reform, również po powołaniu nietymczasowego dyrektora wykonawczego, oraz by informowała organ udzielający absolutorium o osiągniętych postępach;
67. przypomina Agencji, że odpowiada ona przed Parlamentem oraz że Parlament jest zdeterminowany, by dopilnować, aby Agencja przyczyniała się do ciągłego i jednolitego stosowania prawa Unii, w tym dorobku prawnego Unii w zakresie praw podstawowych, w szczególności Karty praw podstawowych Unii Europejskiej; podkreśla, że do osiągnięcia tego celu potrzebna jest ściślejsza współpraca z zarządem Agencji przez zwiększenie przejrzystości i rozliczalności Agencji oraz demokratycznego nadzoru nad nią;
68. wzywa Agencję do wzmocnienia wysiłków w zakresie przekazywania obywatelom Unii i ogółowi społeczeństwa odpowiednich informacji na temat wyników jasnym i przystępnym językiem; wzywa Agencję do zapewnienia większej przejrzystości i odpowiedzialności publicznej poprzez korzystanie z mediów, w tym mediów społecznościowych;
69. odnotowuje decyzję zarządu podjętą podczas posiedzenia nadzwyczajnego 20 grudnia 2022 r. powołującą Hansa Leijtena na nowego dyrektora zarządzającego Agencji; zachęca Agencję, aby zintensyfikowała wysiłki i podjęła wszelkie działania niezbędne do zapewnienia pełnego poszanowania norm Unii, w szczególności w dziedzinie zarządzania budżetem i finansami, praw podstawowych, kultury organizacyjnej i przejrzystości; ponownie apeluje do Agencji, aby przedstawiła szczegółowy plan usunięcia pozostałych uchybień wraz z jasnym i dokładnym harmonogramem tych działań, a także dokończyła działania naprawcze w celu zaradzenia wszelkim nierozwiązanym problemom zgłoszonym przez Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, grupę roboczą ds. kontroli Frontexu i forum konsultacyjne; wzywa Agencję do pełnego wdrożenia tych niezbędnych reform, również po mianowaniu stałego dyrektora wykonawczego, oraz do poinformowania organu udzielającego absolutorium o poczynionych postępach;
70. w odniesieniu do innych uwag towarzyszących decyzji w sprawie absolutorium, które mają charakter przekrojowy, odsyła do swojej rezolucji z dnia 10 maja 2023 r. ⁽⁷⁾ w sprawie wyników, zarządzania finansami i kontroli agencji.

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽⁷⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0190.